

به نام خدای مهربان

تالاب؛ قلب زمین

نویسنده: فاطمه (هما) صدیری رباطی • تصویرگر: مهسا ولیزاده
رده سنی: کودک و نوجوان • شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۸۲۳-۱۲-۷
شناسه مجوز: ۹۰۳۳۰۵۶-۵۷۴۴۲۰ • نام ناشر: نیک پی

سازمان حفاظت محیط زیست

پروژه حفاظت از تالابهای ایران
"تالاب تالابها برای مردم برای طبیعت"

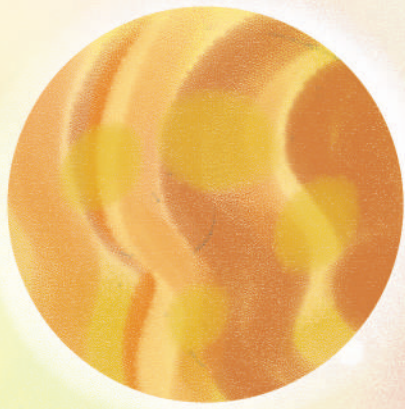

From
the People of Japan

دوست من سلام
الان که این کتاب را می‌خوانی،
یک لحظه خوب به اطرافت نگاه کن و به من بگو، الان کجا هستی؟
خب ممکن است در خانه، مهدکودک یا خیابان باشی،
هرجا که باشی، فرقی نمی‌کند، همه آن‌ها روی زمین قرار دارند.
زمین از فضا شبیه یک توپ گرد و آبی‌رنگ دیده می‌شود.
چون بیشتر سطح آن از آب پوشیده شده است.

آب زمین در اقیانوس‌ها، دریاها، دریاچه‌ها، رودها و تالاب‌ها قرار دارد. اقیانوس‌ها خیلی بزرگ و گود هستند، اگر یک سنگ توی آن بیاندازیم، خیلی طول می‌کشد تا به کف اقیانوس برسد. در اقیانوس‌ها و دریاها جانورانی زندگی می‌کنند که بیرون آب نمی‌توانند زندگی کنند، مثل ماهی‌ها. دریاها شبیه اقیانوس‌ها هستند فقط کوچکتر از آن. آب دریاها و اقیانوس‌ها خیلی شور است و نمی‌شود آن را نوشید. رودخانه‌ها هم آب زیادی دارند، آب رودخانه‌ها مدام در حال حرکت است.

و اما تالابها
شاید اسم تالابها را شنیده باشی!
شاید هم نشنیده باشی!
شاید هم اسم‌های دیگر تالاب مانند باتلاق، برکه،
مرداب، آبگیر و حتی دریاچه را شنیده باشی!
تالابها خیلی شگفت انگیز هستند.
بچه‌ها می‌دانید تالابها چطور به وجود می‌آیند؟
خب خیلی ساده است!
سطح زمین از خشکی‌ها و دریاها تشکیل شده است.
خشکی، جایی است که ما روی آن زندگی می‌کنیم.
بعضی از جاهای خشکی‌ها ممکن است پر از چاله
چوله باشد، بعضی از چاله‌ها که زیاد هم گود نیستند.
با آب باران، برف یا چشمه‌ها، پر آب می‌شوند.

نور خورشید و آب کافی باعث رویدن گیاهان
جورواجور در اطراف این گودال پر آب می‌شود.
همه چیز آماده است برای این‌که حیوانات
و حشرات هم بیایند. حالا یک تالاب متولد
شده که می‌تواند خانه ماهی‌ها، لک‌لک‌ها،
قورباغه‌ها و پرنده‌ها باشد.

بیشتر تالاب‌ها خیلی کوچک هستند
ولی تالاب‌های خیلی بزرگ هم
وجود دارد.

تالاب‌ها هم مثل آدم‌ها
و درخت‌ها شکل‌های مختلفی
دارند، بعضی از تالاب‌ها دایره‌ای شکل
هستند، بعضی‌ها دراز هستند ولی
بیشتر آن‌ها شکل خاصی ندارند!

آب بعضی از تالاب‌ها رنگی است، مثل تالاب صورتی لیب‌ار در چابهار.

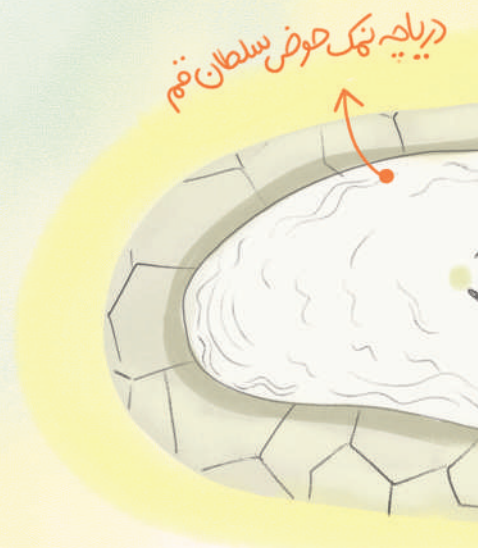

دریاچه ارومیه

بعضی از تالاب‌ها خیلی پر آب هستند به طوری که کشتی‌ها می‌توانند در آن‌ها حرکت کنند مثل دریاچه ارومیه و بعضی از تالاب‌ها، به قدری کم آب هستند که بیشتر شبیه یک زمین گلی و خیس دیده می‌شوند که به آنها می‌گویند باتلاق!

بعضی از تالاب‌ها خیلی کوچولو و جذاب هستند که به آن‌ها می‌گویند برکه! آب بعضی از تالاب‌ها خیلی شور است و نمی‌شود آن را نوشید مثل تالاب حوض سلطان قم و دریاچه ارومیه ولی آب بیشتر تالاب‌ها شیرین است.

دریاچه تنک حوض سلطان قم

فکر نکنید در آن شکر ریخته‌اند!
آب شیرین، آبی است که می‌توانی به
راحتی بنوشی و هیچ مزه‌ای ندارد.
برای همین آب تالاب برای زندگی حیوانات و
آدم‌ها خیلی با ارزش است.
موجودات زنده برای زنده ماندن به آب، غذا،
هوا و محلی برای زندگی نیاز دارند.

موجودات زنده می‌توانند بزرگ بشوند
(مثل شما) و بچه به دنیا بیاورند (مثل
بابا و ماما).
ما آدم‌ها، گیاهان، حیوانات، حشرات و
حتی باکتری‌ها، موجود زنده هستیم.
تالاب‌ها مهمترین زیستگاه برای موجودات
زنده در سیاره زمین هستند.
زیستگاه یعنی یک جای خوب و پر از آب و
غذا و جای استراحت امن و راحت.

بیشتر تالابها در فصل بهار میزبان پرندگان مهاجری مثل فلامینگوها، غازها، مرغابیها، پلیکانها لک‌لکها و درناها هستند. آنها از جاهای خیلی خیلی دور برای گذراندن فصل سرما، پیدا کردن غذا و به دنیا آوردن جوجه‌هایشان به تالابها می‌آیند و فصل پاییز بر می‌گردند به سرزمین‌هایی که از آنجا آمده‌اند!

پرنده‌های مهاجر به صورت دسته‌های چند هزارتایی به تالاب‌ها می‌آیند.

آن‌ها با شاخ و برگ‌های درختان و بوته‌های اطراف تالاب برای خودشان لانه درست می‌کنند و بعد با خیال راحت تخم‌گذاری می‌کنند.

پرندگان باید خیلی مراقب تخم‌هایشان باشند چون تخم‌های آن‌ها غذایی خوشمزه برای مارها، سمورها و روباه‌ها است و ممکن است اگر حواسشان نباشد، آن‌ها تخمها را بخورند. بعد از چندین روز انتظار و مراقبت بالاخره جوجه‌ها سر از تخم در می‌آورند.

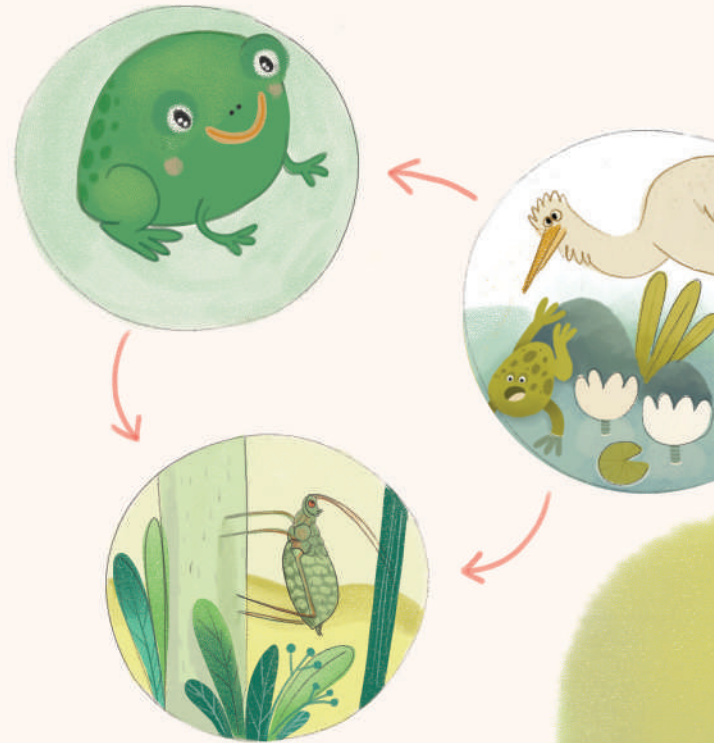

تولدتون مبارک جوجه‌های کوچولو!

جوجه‌ها گرسنه هستند، پرندگان به جوجه‌هایشان حشرات، ماهی‌های کوچک و میوه‌های درختان را می‌دهند تا آن‌ها بخورند و بزرگ شوند و بعد کم کم به آن‌ها پرواز کردن و شکار را یاد می‌دهند.
در تالاب برای همه غذا به اندازه کافی هست. هیچ کسی گرسنه نمی‌ماند فقط کمی باید تلاش کرد.

شته‌ها و مورچه‌ها، شیره علف‌ها را می‌خورند و
قورباغه‌ها حشرات را می‌خورند و خودشان توسط
عقاب‌ها و مارها شکار می‌شوند.
به این وابستگی، زنجیره غذایی می‌گویند.
در تالاب‌ها زنجیره غذایی خیلی محکم است.
اگر یکی از موجودات از بین برود، زنجیره غذایی پاره
می‌شود.

تالابها برای انسانها هم مهم هستند.
آنها همیشه به درد بخور و مفید بوده‌اند
بوده‌اند.

حتی وقتی که آدمها از فایده تالابها بی‌خبر بودند.
داشتن شغل برای آدمها خیلی مهم است.
آدمی که شغل ندارد، زندگی سختی دارد.
شغل آدمهایی که در کنار تالابها زندگی می‌کنند به
تالاب وابسته است.

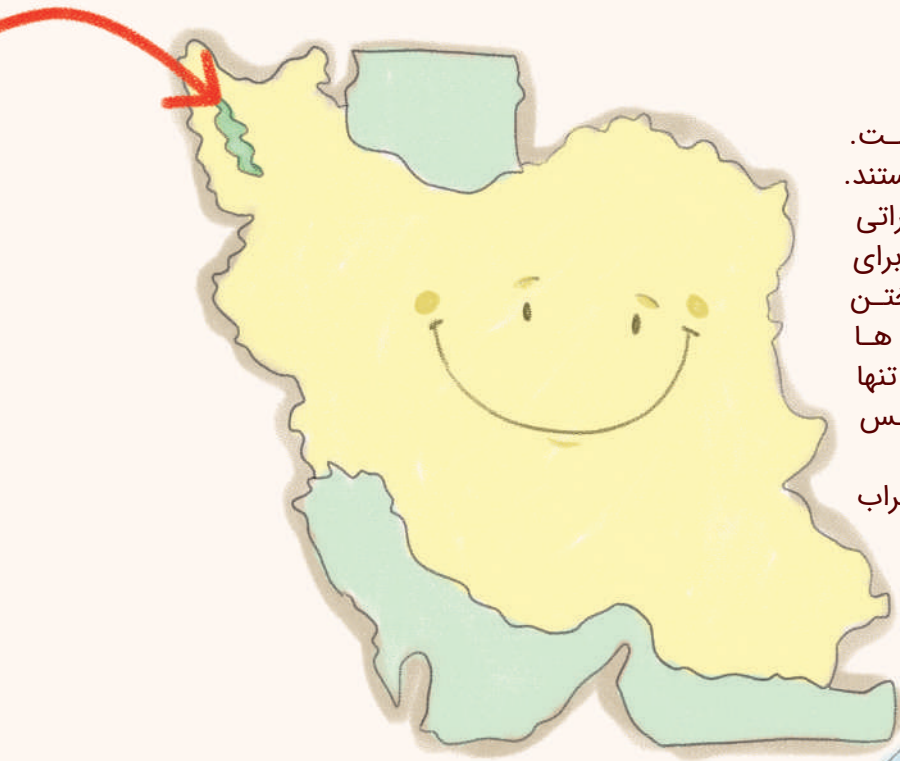

بیشتر مزرعه های برنج در کنار تالابها قرار دارد و آدمهای زیادی در این مزرعهها کار می کنند. آب تالابها برای کشاورزی و دامداری و پختن غذا و نوشیدن استفاده می شود.

بچهها تا حالا فکر کرده اید اگر تالابها از بین بروند چه اتفاقی می افتد؟

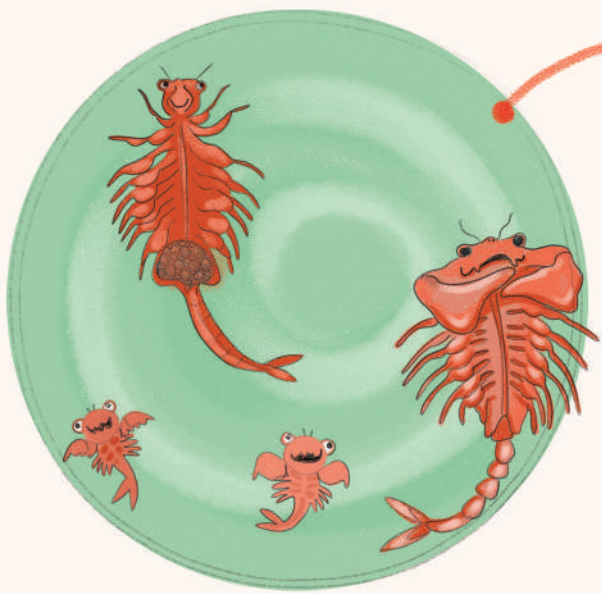
خب خیلی ناراحت کننده است!
شاید باور نکنید اگر تالابها خشک شوند، پرندگان مهاجر جایی را برای گذراندن زمستانهای سرد ندارند.
موجودات زنده زیادی منقرض می شوند و دیگر از آنها اثری باقی نمی ماند، مثل دایناسورها.
آدمهای زیادی شغلشان را از دست می دهند و فقیر می شوند.
و شاید اتفاقات بدتری هم برایشان بیفتند، مثل آلوده شدن هوا یا گرد و غبار و سیلابهای ترسناک....

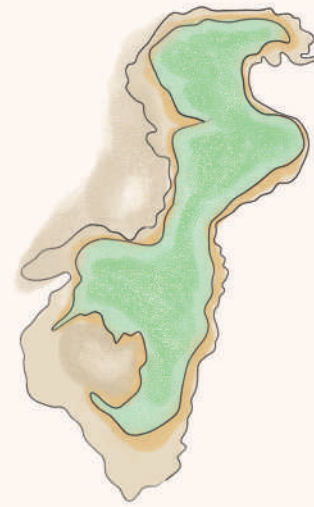

تا حالا هیچ تالابی به دست حیوانات خشک نشده است. اما انسان‌ها همیشه در حال آسیب زدن به تالاب‌ها هستند. در زمان‌های قدیم آدم‌ها چون خیال می‌کردند حشراتی که در تالاب‌ها زندگی می‌کنند باعث بیماری و دردسر برای آن‌ها هستند، با سوزاندن گیاهان در تالاب‌ها و ریختن خاک روی تالاب‌ها، آن‌ها را از بین می‌بردند، اما بعد‌ها فهمیدند که آن‌ها اشتباه فکر می‌کردند و تالاب‌ها نه تنها مضر نیستند بلکه خیلی مفید و با ارزش هم هستند پس بیخیال خراب کردن تالاب‌ها شدند. اما آدم‌ها موجودات عجیبی هستند چون هنوز خراب کاری‌هایشان ادامه دارد.

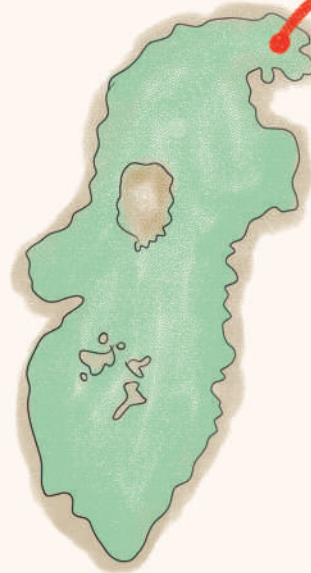

۳

۲

۱

اما به شکل‌های دیگری به تالاب‌ها آسیب می‌زنند.

شما می‌توانید بگویید آدم‌ها چگونه به تالاب‌ها آسیب می‌زنند؟

دریاچه ارومیه یکی از تالاب‌های مهم دنیا است و چون خیلی بزرگ است، آن را دریاچه ارومیه صدا می‌کنند.

دریاچه ارومیه در شمال غرب ایران قرار دارد. از بس که آب آن شور است، هیچ موجود زنده‌ای درون آب آن نمی‌تواند زندگی کند به جز یک نوع میگو چموش و سرسخت، به اسم آرتمیا.

آرتمیا غذای لذیذ و مقوی برای مرغ‌های دریایی و پلیکان‌ها است.

این دریاچه تعداد زیادی جزیره دارد که محل زندگی انواع بز، قوچ و پرندگان مختلف است.

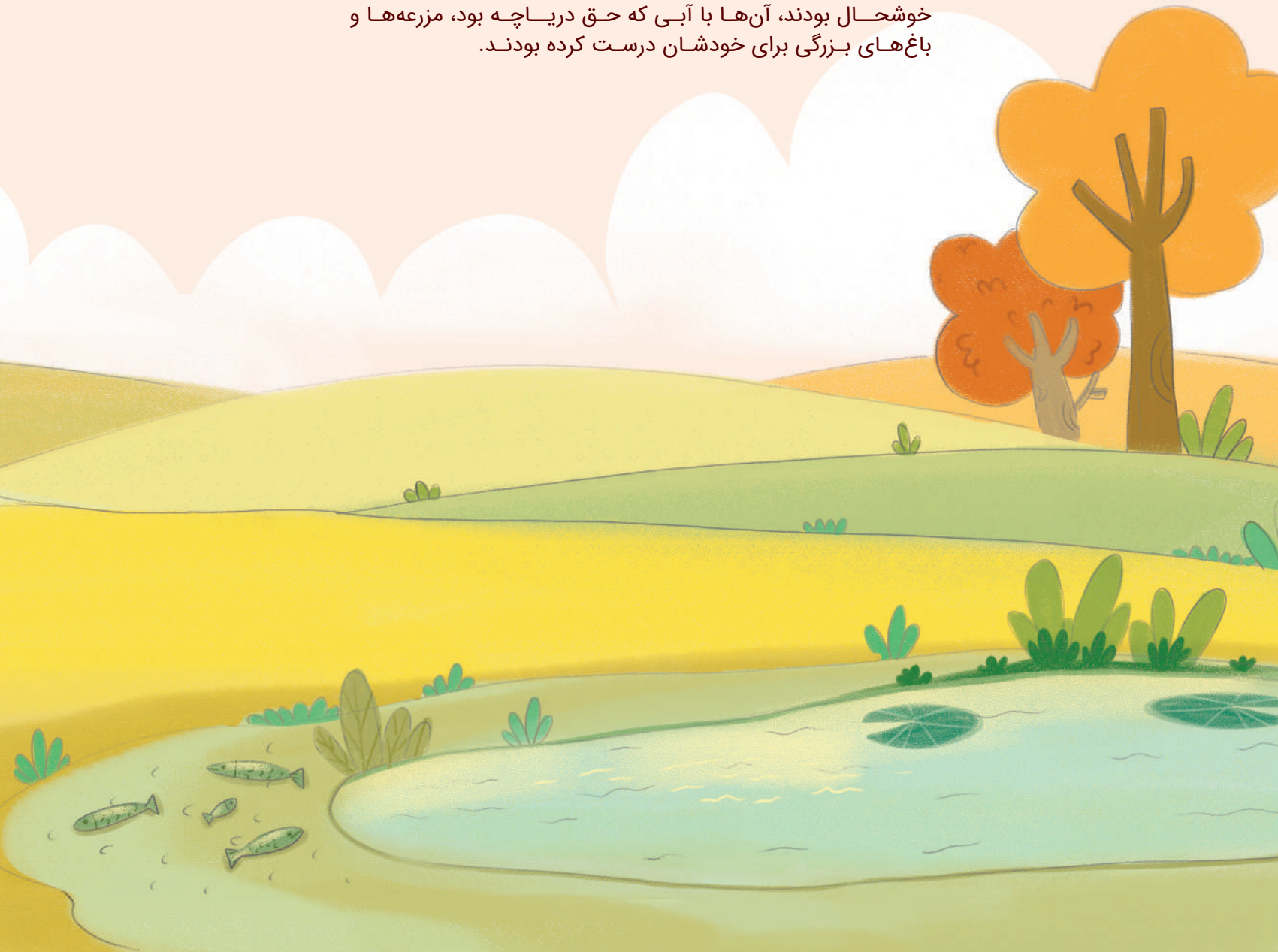
دریاچه ارومیه یک تالاب زیبا و آرام بود که آدم‌ها و حیوانات در کنار آن با آرامش زندگی می‌کردند.

اما آب دریاچه آرام آرام کم و کمتر شد و دریاچه شروع کرد به خشک شدن...

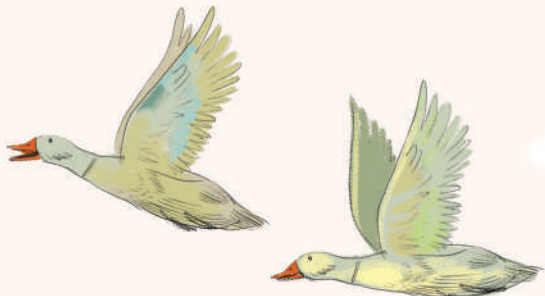
آدم‌ها باعث این مشکل بودند.

چون آن‌ها روی رودهایی که آبشان به دریاچه می‌ریخت، سد ساختند و جلوی آب را گرفتند و کشاورزان اطراف دریاچه ارومیه تعداد زیادی چاه خیلی خیلی گود کردند و آب‌های ته زمین را برای کشاورزی بیرون آوردند، آدم‌ها خیلی از کارهایی که می‌کردند خوشحال بودند، آن‌ها با آبی که حق دریاچه بود، مزرعه‌ها و باغ‌های بزرگی برای خودشان درست کرده بودند.

اما خوشحالی آدم‌ها زیاد طول نکشید.
گرمای خورشید درحال بخار کردن آب دریاچه بود و سدها هم
نمی‌گذاشتند آبی به سمت دریاچه بیاید، پس دریاچه کوچک و
کوچک‌تر شد.
با به گل نشستن کشتی‌ها و بیرون زدن زمین‌های نمکی، همه
فهمیدند که اشتباه بزرگی کرده‌اند و با دریاچه مهربان نبوده‌اند.
آدم‌های زیادی در سرتاسر دنیا از وضع بد دریاچه ارومیه باخبر شدند
آنها نگران بودند. ول وله‌ای بر پاشد.
چون دریاچه برای همه مردم دنیا مهم بود. همه، تازه متوجه کارهای
اشتباهشان شده بودند آن‌ها تصمیم گرفتند با دریاچه مهربان
باشند و منصفانه رفتار کنند و سهم آب دریاچه را پس بدهند تا
دریاچه نجات پیدا کند.
آدم‌ها رفتارشان را با دریاچه ارومیه تغییر دادند و سعی
کردند دریاچه را از خشک شدن نجات دهند.

خیلی از تالابها مثل دریاچه ارومیه معروف نیستند.
اما تالابها حتی اگر معروف هم نباشند، مهم هستند.
آن‌ها قلب کره زمین هستند.
قلب مهمترین عضو بدن است.
تالابها بسیار زیبا و دیدنی هستند آدم‌های زیادی دوست
دارند برای گردش به کنار تالابها بروند.

چند روزی آن‌جا بمانند، غذاهای محلی بخورند و
عکس بگیرند و از تماشای منظره‌های زیبای تالاب
لذت ببرند، به این کار می‌گویند، گردشگری...
گاهی اوقات گردشگرها در خانه‌های روستایی اقامت
می‌کنند.

غذای محلی می‌خورند و سوغاتی‌های محلی می‌خرند، در تالاب قایق سواری می‌کنند و پرندگان را تماشا می‌کنند. گردشگرها با این کارها باعث می‌شوند مردمی که در کنار تالابها زندگی می‌کنند شغل‌هایی مفید و با درآمد خوب داشته باشند.

پس مردمی که شغل‌شان به تالاب و گردشگران وابسته است، همیشه مراقب هستند تالابها تمیز و سالم و زیبا بمانند تا گردشگران بیشتری به آنجا بیایند.

به این کارها می‌گویند، توسعه پایدار.

یعنی هم استفاده از تالابها و طبیعت و هم مراقبت و نگهداری از آن برای آدمها و حیواناتی که بعداً متولد می‌شوند، زمانی که ما دیگر نیستیم.

بچه‌های خوب، اگر تالابی اطراف محل زندگی شما هست، از آن عکس بگیرید و در شبکه‌های اجتماعی منتشر کنید تا همه تالاب‌های محل زندگی شما را بشناسند.

ما آدمها باید آسیب‌هایی که به زمین و طبیعت زده‌ایم را جبران کنیم، چون زمین فقط برای ما نیست و بقیه موجودات زنده هم با ما در آن شریک هستند.

دوستان کوچولو و کنجکاو من
ممنونم که با من در شناخت تالابها همراه بودید. من یک
زمین‌شناس هستم و کمی درباره زمین می‌دانم و دوست دارم
اطلاعات خودم را با شما به اشتراک بگذارم، تا ما هم به عنوان
ساکنین این سیاره زیبا مراقب آن باشیم.
دوستای نازنین من اگر دوست دارید در مورد تالابها بیشتر
بدانید می‌توانید به این سایت‌ها سری بزنید و با دنیای
تالابها بیشتر آشنا بشوید.

سایت سازمان محیط زیست ایران: doe.ir

سایت طرح حفاظت از تالابهای ایران: Wetlandsproject.ir

سایت ملی تالابهای ایران: wetlands.doe.ir

سایت سواحل و رودخانه‌ها: irc.wrm.ir

ستاد احیای دریاچه ارومیه: www.ulrp.ir

کنوانسیون جهانی رامسر www.ramsar.org

